

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

Sayı : 84973951-010.06.02- 133021
Konu : Deniz Çöpleri İl Eylem Planlarının
Hazırlanması ve Uygulanması

10.06.2019

GENELGE
(2019/03)

Denize veya kıyıya atılmış, bırakılmış ya da çeşitli yollarla denize ulaşarak kalıcılık teşkil eden, insanlar tarafından üretilmiş maddeler, deniz çöpleri olarak tanımlanmaktadır. Deniz çöpleri, deniz çevresine ciddi zararlar vermekte ve ekosistem ile ekonomide kayıplara neden olmaktadır. Deniz çöplerine karşı acil tedbirler alınması gerekmektedir.

Atıkların oluşumundan bertarafına kadar olan süreçte, atıkların, çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetiminin sağlanması, atık oluşumunun azaltılması, atıkların yeniden kullanımı, geri kazanımı, geri dönüşümü ile doğal kaynak kullanımının azaltılması yoluyla etkin atık yönetiminin sağlanması ana hedeftir.

Alınan tüm tedbirlere rağmen, atıkların, çeşitli kaynaklardan denizlere ve kıyılarına ulaşarak deniz çöplerine sebep olması, günümüzde karşılaşılan çevre problemlerinin ön sıralarında yer almaktadır. Kaynağında önleme ilkesi öncelikli olmak üzere, mevcut deniz çöplerinin deniz çevresine zararını engelleyecek veya azaltacak yeni önlemlerin planlanması esastır.

1. Amaç ve Kapsam

Deniz çöpleri ile mücadele konusuna bütünlüklük bir yaklaşım getirilmesi, uygulamalarda birlikteliğin sağlanması, çalışmaların düzenli ve sürekli bir şekilde yapılması ile takip edilebilmesi için, eylem planlarının oluşturulması, uygulanması ve takibi gerekmektedir.

Bu çerçevede, ilgili kurum/kuruluşlarla birlikte denize kıyısı bulunan tüm illerde, eşgüdüm halinde:

- Deniz çevresinin atıklarla kirletilmesinin önlenmesi,
- Sosyal ve kültürel altyapının güçlendirilmesine yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
- Mevcut deniz çöplerinin temizlenmesine yönelik çalışmaların yapılması

esastır.

Bu Genelge ile denize kıyısı bulunan illerde, deniz çöplerinin oluşumunun önlenmesi, ülkemiz deniz yetki alanlarında bulunan deniz çöplerinin yönetimine ilişkin faaliyetleri içeren Deniz Çöpleri İl Eylem Planlarının hazırlanması ile uygulanması için komisyon kurulması, ilgili kurum/kuruluşların yapması gereken iş/işlemlerin belirlenmesi ve gerçekleştirilen çalışmaların raporlanmasına yönelik esasların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

Deniz ve nehir ağızı dip tarama faaliyetleri, denizden yosun, vb. biyolojik oluşumların temizlenmesi çalışmaları bu Genelge kapsamında yer almamaktadır.

2. Dayanak

Bu Genelge, deniz çöplerinin engellenmesine yönelik gerek doğrudan gerekse de dolaylı yollardan tedbirleri içeren, Ülkemizin taraf olduğu Basel Sözleşmesi, MARPOL Sözleşmesi, Barcelona Sözleşmesi, Bükreş Sözleşmesi, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediyeler Kanunu, 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Atık Yönetimi Yönetmeliği, Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

3. Deniz Çöpleri Yönetim Komisyonu'nun Kurulması

Bu Genelge kapsamındaki çalışmaların gerçekleştirilmesi ve Deniz Çöpleri İl Eylem Planlarının hazırlanması amacıyla, denize kıyısı bulunan 28 ilimizin tümünde, Genelgenin yayım tarihinden itibaren 1 ay içerisinde, Valilik tarafından alınacak Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile Deniz Çöpleri Yönetim Komisyonu kurulur.

Komisyon,

- Vali başkanlığında,
- İl sınırları içerisinde bulunan ilgili Belediye Başkanlıkları,
- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,
- İl Tarım ve Orman Müdürlüğü,
- Liman Başkanlığı,
- Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü

temsilcilerinden oluşacaktır.

Gerekli görülmesi durumunda, komisyon kurulurken, dere/nehir yoluyla veya doğrudan denize atıklarının ulaşma ihtimali olan öncelikli büyük tesis ve işletme yetkilileri, ilgili üniversiteler, ilgili sivil toplum kuruluşları ve diğer kurum/kuruluşlardan temsilciler komisyona dahil edilir.

Komisyon üye sayısı, asgari 7 olmak üzere, tek sayıdan oluşacaktır.

Komisyonunda yer alacak üyeler, ilgili kurum/kuruluşun veya işletmenin ildeki en üst yetkilisi veya bu yetkilinin görevlendireceği yardımcısı tarafından temsil edilir.

Komisyonun sekretaryası, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılacaktır.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

4. Komisyonda Görevlerin Belirlenmesi

Deniz Çöpleri Yönetim Komisyonu'nda, deniz çöplerinin önlenmesinde ve azaltılmasında yükümlülüğü bulunan ilgili kurum/kuruluşların yürütecekleri çalışmalar için iş takvimi belirlenir.

Yapılacak çalışmalar belirlenirken:

- a) Büyükşehir, İl ve İlçe Belediyelerinin, kendi yetki ve görev alanlarında, asgari olarak:
 - Kıyı şeridinde, halka açık plajlarda, nehir/dere ağızlarında, deniz yüzeyi ve deniz dibinde bulunan deniz çöplerinin toplanması için gerekli malzeme, ekipman ve personeli sağlayarak toplamakla veya toplatmakla, kategorize ederek ayrıştırılmasını, geri kazanımını ve/veya bertarafını sağlamakla,
 - Deniz çöplerinin, deniz ekosistemine verdiği zararların, alınması gereken önlemlerin ortaya konulması ve halkın bilinçlendirilmesi için gerekli faaliyetler (seminer, çalıştay, vb.) ve halkın katılımı ile yapılacak plaj temizliği gibi programlar düzenlemekle ve öncesinde etkin şekilde halka duyurmakla,
 - Halkın bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi çalışmaları kapsamında uyarı tabelası, afiş, kamu spotu gibi görsel ve yazılı materyalleri halka ulaşacak şekilde yaygınlaştırmakla,
- b) Komisyonda yer alan kurum/kuruluşların, mer'î mevzuattan kaynaklanan ve deniz çöplerinin yönetimi ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunan görev ve sorumluluklarının yürütülmesiyle,
- c) Eylem planında tanımlanan deniz ve kıyı alanlarında deniz çöpleri açısından kirliliğe sebep olabilecek öncelikli işletme ve tesislerin, asgari olarak kendi alanlarında ve çevrelerinde biriken deniz çöplerini toplamak/toplatmak, kategorize ederek ayrıştırılmasını, geri kazanımını ve/veya bertarafını sağlamakla,
- ç) Yolcu taşıyan ve günü birlik sefer yapan gemi işleticilerinin, asgari olarak, seferleri esnasında oluşan atıkların denize ulaşmasını önleyecek tedbirleri almakla, oluşan atıkları kategorilerine göre ayrı toplamakla, atık kabul tesislerine veya atık alma gemilerine atıklarını vermekle, halkın deniz çöplerinin zararları konusunda bilinçlendirilmesi amacıyla basılı ve görsel materyalleri yolcuların dikkatini çekecek yerlere asmakla veya yayımlamakla,
- d) Ticari balıkçı gemi işleticilerinin, asgari olarak, balıkçılık faaliyetleri esnasında kaybolan ağların cinsini, miktarını ve kaybolduğu yerin koordinatlarını bağlı oldukları Su Ürünleri Kooperatif Başkanlarına bildirmekle ve balıkçılık faaliyetleri sırasında gözlemledikleri veya ağlarına takılan çöpleri toplayarak balıkçı barınağına teslim etmekle,
- e) Su Ürünleri Kooperatifleri yetkililerinin, asgari olarak, balıkçılar tarafından kendilerine bildirilen kaybolan ve/veya çıkarılmayan ağlarla ilgili bilgileri, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ile İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne bildirmekle,

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

f) Tüm sorumluların; gerçekleştirdikleri çalışmalar hakkındaki bilgi ve verileri, Bakanlığımız internet sayfası üzerinden duyurulacak İl Faaliyet Raporu formatına göre 3 ayda bir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne raporlamakla

yükümlü olduğu dikkate alınır.

Bakanlık, Genelge çerçevesinde gerçekleştirilecek iş ve işlemlerin sağlıklı ve etkin bir şekilde uygulanmasını ve çalışmalarda uyumun sağlanmasını teminen, çalışmalar yürütür, eğitimler düzenler veya düzenletir.

5. Deniz Çöpleri İl Eylem Planlarının Hazırlanması ve Yürütülmesi

Deniz Çöpleri Yönetim Komisyonu, Bakanlığımız internet sitesinden duyurulacak Deniz Çöpleri İl Eylem Planı Hazırlama Kılavuzu'nda yer alan format doğrultusunda, Genelgenin yayım tarihinden itibaren 6 ay içerisinde, Deniz Çöpleri İl Eylem Planını hazırlar.

Komisyonun hazırlayarak nihai hale getirdiği Deniz Çöpleri İl Eylem Planı, ilk Mahalli Çevre Kurulu toplantısında karara bağlanır ve plan yürürlüğe girer. Deniz Çöpleri İl Eylem Planı'nın uygulanmasında sorumluluk verilmiş kurum/kuruluş ve işletme yetkilileri, Vali tarafından talimatlandırılarak, yükümlülükleri hatırlatılır.

Mahalli Çevre Kurulu'nda karara bağlanan planların geçerlilik süresi 5 yıldır. Planların geçerlilik süreleri dolmadan en az 6 ay önce, yukarıda belirtilen esaslar dahilinde, yeni dönem için plan yeniden hazırlanır.

Yürürlüğe giren İl Eylem Planı, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından, hem elektronik hem de basılı olarak Bakanlığa sunulur. Deniz Çöpleri İl Eylem Planı, Bakanlığın ve ilgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün internet sitelerinde yayımlanır.

İlgili tüm kurum /kuruluş ve işletmeler, Mahalli Çevre Kurulu tarafından karara bağlanan Deniz Çöpleri İl Eylem Planı kapsamında yer alan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gerekli katkıyı sağlamakla yükümlüdürler.

Komisyon tarafından gerekli görülmesi durumunda, komisyon üyesi olmayan ilgili kurum/kuruluş ve/veya diğer paydaşlara Deniz Çöpleri İl Eylem Planı'nda yükümlülük verilebilir. Verilen bu yükümlülük ilgili taraflara Valilikçe tebliğ edilir.

6. Deniz Çöpleri Yıllık İl Faaliyet Raporlarının Hazırlanması

Genelge kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarda elde edilen veriler, faaliyeti gerçekleştiren sorumlular tarafından, faaliyet anında kayıt altına alınır. Bir önceki yıl içerisinde yapılan çalışmaları içeren Yıllık İl Faaliyet Raporlarını nihai hale getirmek üzere, komisyon Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda ve Vali başkanlığında her yıl Ocak ayı başında toplanır. Deniz Çöpleri Yıllık İl Faaliyet Raporları, toplanan komisyon tarafından,

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

Bakanlığımız internet sayfası üzerinden duyurulacak formata uygun olacak şekilde hazırlanır. Hazırlanan rapor, her yıl Şubat ayı sonuna kadar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından Bakanlığa elektronik ve basılı olarak sunulur.

7. Uygulamada Yaşanan Sorunların Rapor Edilmesi

Deniz Çöpleri İl Eylem Planı'nda yer alan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde yaşanan sıkıntılar, uygulamada planlanandan sapma olması durumunda; nedenleri ve bu sapmaların bir sonraki yıl içerisinde telafi edilmesine yönelik alınacak önlemlere ilişkin hazırlanacak ayrıntılı rapor, Vali imzası ile değerlendirilmek üzere Bakanlığa sunulur. Deniz Çöpleri İl Eylem Planı'nda öngörülen faaliyetlerden kısmi veya tamamı gerçekleştirilemeyenlerle ilgili olarak Valilikçe ayrıca telafi faaliyetleri belirlenir ve uygulanması için ilgili kurum/kuruluş ve işletmelere Vali tarafından yazılı olarak tebliğ edilir.

Bu çerçevede, Genelgenin etkin uygulanması için, Deniz Çöpleri İl Eylem Planlarının titizlikle hazırlanması ve eylem planları kapsamında yapılan çalışmaların derlendiği Yıllık İl Faaliyet Raporlarının süresi içinde düzenli olarak Bakanlığa sunulması hususunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi, Genelgenin ilgili tüm kurum/kuruluş ve işletmelere duyurulması ve Genelge kapsamında gerekli koordinasyonun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

DAĞITIM:

Gereği:

-Denize kıyısı bulunan
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri

Bilgi:

-Tarım ve Orman Bakanlığı
-Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı